Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Raadsvoorstel Verordening individuele inkomenstoeslag

Beleidsveld	Werk en Inkomen
Organisatieonderdeel	Werk en Inkomen
Opsteller	André Slot en Jessie Steenis-Visser
Kenmerk	12743889
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Utrecht vast te stellen, waarin:
   a. De voorwaarde voor de duur van een laag inkomen (referteperiode) is verkort van 3 jaar naar 1 jaar;
   b. De inkomensgrens voor een laag inkomen voor alle huishoudtypen is verhoogd van 110% naar 125% van de bijstandsnorm;
   c. Het aantal verschillende huishoudtypen voor de individuele inkomenstoeslag is aangepast naar huishoudens zonder kinderen, huishoudens met kinderen onder de 12 jaar en huishoudens met kinderen boven de 12 jaar;
   d. De hoogte van het bedrag per huishoudtype is bepaald;
      - € 125 voor een alleenstaande of gehuwden zonder een ten laste komend kind;
      - € 50 voor de alleenstaande ouder of gehuwden met uitsluitend een ten laste komend kind jonger dan 12 jaar;
      - € 800 voor de alleenstaande ouder of gehuwden met ten minste 1 ten laste komend kind van 12 jaar of ouder;
   e. Technische verbeteringen zijn doorgevoerd.

2. Dit raadsbesluit in werking te laten treden op 1 januari 2025, op grond van artikel 1:4 lid 1 Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Met de op 28 maart 2024 vastgestelde beleidsnota ‘’Gelijke kansen voor een zeker bestaan’’ 2024-2028 heeft de raad besloten de doelgroep van de individuele inkomenstoeslag (hierna IIT) te vergroten.

Hierbij is de keuze gemaakt om de voorwaarde voor de duur van een laag inkomen (referteperiode) te verkorten van 3 jaar naar 1 jaar, de inkomensgrens voor een laag inkomen te verhogen van 110% naar 125% van de bijstandsnorm en het aantal huishoudtypen te verkleinen.
Voorgesteld wordt om de Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Utrecht per 1 januari 2025 in lijn met die keuzes te wijzigen en de bedragen voor de huishoudtypen vast te stellen.

Context

Aanleiding

In de beleidsnota ‘’Gelijke kansen voor een zeker bestaan’’ 2024-2028 staat hoe de gemeente Utrecht invulling geeft aan het armoede- en schuldenbeleid voor de komende vier jaar. Er is gekozen om in te zetten op:
- Gezinnen met minderjarige kinderen en jongeren;
- Het vergroten van het bereik van regelingen en verbeteren van de dienstverlening;
- Het vereenvoudigen van onze regelingen en het systeem.

In lijn met deze uitgangspunten is er onder andere voor gekozen om de doelgroep voor de IIT te vergroten. De IIT is een regeling op grond van de Participatiewet. Het is een inkomensondersteunende maatregel voor huishoudens die langdurig een laag inkomen hebben, geen vermogen en geen uitzicht hebben op inkomensverbetering.
De impuls voor de IIT is gerealiseerd door onder andere een besparing op het budget voor de gemeentepolis en de studietoeslag.

Vanwege de samenhang met de beleidsnota zijn de inhoudelijke keuzes voor de aanpassing van de IIT tegelijkertijd met de nota voorgelegd. In het raadsvoorstel is aangekondigd dat de wijziging van de verordening later in 2024 aan de raad zou worden aangeboden, onder voorbehoud van besluitvorming in de Voorjaarsnota 2024. De besluitvorming in de Voorjaarsnota heeft niet geleid tot aanpassingen, waarmee de voorgenomen keuzes doorgang vinden.

Juridische context

De grondslag van de IIT is vastgelegd in artikel 36 van de Participatiewet.
Op basis van die bepaling kan er IIT verleend worden aan een persoon die langdurig een laag inkomen heeft en geen in aanmerking te nemen vermogen. In artikel 8 lid 1 onder b en lid 2 van de Participatiewet is bepaald dat de gemeenteraad bij verordening regels stelt tot het verlenen van de IIT die in ieder geval betrekking hebben op de hoogte van de IIT en de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de begrippen langdurig en laag inkomen.

Beslistermijn

Om de voorgenomen wijziging van de Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Utrecht per januari 2025 in werking te laten treden en te kunnen implementeren is het noodzakelijk dat de besluitvorming uiterlijk 12 december 2024 plaatsvindt. Wanneer de besluitvorming later plaatsvindt, zal de IIT ook pas later beschikbaar zijn voor de bredere doelgroep.

Beoogd effect

Alle Utrechters met een inkomen gedurende 12 maanden niet hoger dan 125% van de bijstandsnorm kunnen voor de regeling in aanmerking komen. Dit zorgt ervoor dat mensen eerder recht hebben en meer mensen recht hebben op de regeling. Deze nieuwe doelgroep kan hierdoor beter rondkomen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

28 maart 2024 Raadsbesluit Beleidsnota Financiële Bestaanszekerheid ‘Gelijke kansen voor een zeker bestaan’ 2024-2028 (agendapunt 13).

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Utrecht vast te stellen, waarin: a. De voorwaarde voor de duur van een laag inkomen (referteperiode) is verkort van 3 jaar naar 1 jaar; b. De inkomensgrens voor een laag inkomen voor alle huishoudtypen is verhoogd van 110% naar 125% van de bijstandsnorm; c. Het aantal verschillende huishoudtypen voor de individuele inkomenstoeslag is aangepast naar huishoudens zonder kinderen, huishoudens met kinderen onder de 12 jaar en huishoudens met kinderen boven de 12 jaar; d. De hoogte van het bedrag per huishoudtype is bepaald; o € 125 voor een alleenstaande of gehuwden zonder een ten laste komend kind; o € 50 voor de alleenstaande ouder of gehuwden met uitsluitend een ten laste komend kind jonger dan 12 jaar; o € 800 voor de alleenstaande ouder of gehuwden met ten minste 1 ten laste komend kind van 12 jaar of ouder; e. Technische verbeteringen zijn doorgevoerd.
Argumenten	
1.1	Hiermee helpen we meer inwoners om rond te komen en mee te doen
	Door de referteperiode aan te passen naar 1 jaar en de inkomensgrens te verhogen naar 125% komt een grotere groep inwoners met een laag inkomen in aanmerking voor de IIT. Dit draagt met name bij aan de bestaanszekerheid van huishoudens met een laag inkomen tussen de 110% en 125% van de bijstandsnorm. Alle huishoudens hebben bovendien 2 jaar eerder toegang tot de IIT. Dit verbetert hun financiële bestaanszekerheid na een kortere periode van rondkomen met een laag inkomen.
1.2	De regeling wordt hierdoor eenvoudiger en duidelijker
	We maken slechts onderscheid in drie groepen: alleenstaanden en gehuwden zonder kinderen, alleenstaande ouders en gehuwden met uitsluitend kinderen onder de 12 jaar en alleenstaande ouders en gehuwden met tenminste 1 kind van 12 jaar of ouder. We gaan terug van 7 verschillende toeslagen voor 6 huishoudtypen, naar 3 toeslagen voor 3 huishoudtypen. Daarnaast hanteren we alleen nog de inkomensgrens van 125%. We sluiten hiermee aan bij de inkomensgrens die bij andere armoederegelingen, zoals de U pas, wordt gebruikt.
1.3	De hoogte van de IIT is per type huishouden vastgesteld, zodat alle huishoudens financieel positief uitkomen.
	In de doorrekening (minima-effectrapportage Nibud) naar inkomsten en uitgaven en met toekenning van de nu vastgestelde bedragen staan alle huishoudtypen in het groen. In de doorrekening zijn ook de landelijke maatregelen (oa ophoging kindgebonden budget) en andere gemeentelijke maatregelen (verhoging budget kinderen U-pas) meegenomen. Voor huishoudens zonder kinderen bedraagt de IIT € 125, voor huishouden met uitsluitend kinderen onder de 12 jaar € 50 en voor huishoudens met een kind ouder dan 12 jaar € 800. In bijlage 2 van het eerdere raadsvoorstel zijn de gevolgen van de ambities en keuzes voor de verschillende huishoudtypen inzichtelijk gemaakt. We sluiten voor de eerste vaststelling aan bij de daarin gehanteerde bedragen. De bedragen van de IIT worden vervolgens jaarlijks per 1 juli door burgemeester en wethouders aangepast op basis van de meest actuele minima-

	effectrapportage van het Nibud. Hiertoe is een delegatiebepaling opgenomen in de verordening.
1.4	Hiermee worden technische verbeteringen doorgevoerd die duidelijkheid geven voor inwoners en uitvoering
	- Het begrip co-ouder is beter uitgewerkt in de nieuwe verordening, waardoor het voor die groep en voor de uitvoering duidelijk is hoe met deze groep wordt omgegaan. We stellen een co-ouder gelijk met een alleenstaande ouder. Indien een co-ouder aan de voorwaarden van een langdurig laag inkomen voldoet, gelden dezelfde bedragen als voor een alleenstaande ouder. Dit past bij de keuze om in te zetten op gezinnen met kinderen. - We hebben in de verordening beter uitgelegd hoe we het inkomen vaststellen en beoordelen. Dit is in overeenstemming gebracht met de uitvoeringspraktijk. We hanteren het bruto-inkomen van een inwoner en vergelijken dit met de bruto bijstandsnorm. - Voor de peildatum/ ingangsdatum kiezen we voor de eerste dag van de maand waarin de IIT wordt aangevraagd. Daarmee kunnen we het inkomen beoordelen over hele maanden. Dit is eenvoudiger, ook met het oog op de toekomstige werkwijze en koppeling met het Virtueel Inkomstenloket
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	De verlaging van de IIT kan tot onbegrip en ontevredenheid leiden, ondanks dat de meeste huishoudens er financieel op vooruitgaan.
	Voor sommige groepen wordt de IIT lager. Hoewel alle huishoudens door landelijke en gemeentelijke maatregelen in de doorrekening naar inkomsten en uitgaven in het groen staan, kan de verlaging van de IIT tot ontevredenheid of onbegrip leiden. Het uitleggen van de veranderingen in de IIT en hoe deze passen binnen het bredere kader van landelijke en gemeentelijke maatregelen is lastig. Er bestaat een risico dat inwoners niet volledig begrijpen waarom de IIT voor hun specifieke situatie lager is geworden. Dit geldt me name voor huishouden zonder kinderen en met jongere kinderen en een inkomen tot 110%.
1.2	De financiële positie van huishoudens is sterk afhankelijk van landelijke en gemeentelijke maatregelen.
	Het effect op de financiële positie van huishoudens is sterk afhankelijk van de (voor)genomen landelijke maatregelen en andere gemeentelijke maatregelen zoals de verhoging van het budget voor kinderen op de U-pas. Als deze maatregelen worden aangepast of wegvallen, kan dit leiden tot een verslechtering van de financiële positie van kwetsbare groepen. Omdat we jaarlijks per 1 juli de bedragen gaan bijstellen op grond van de laatste minima-effectrapportage kunnen we hier wel snel op bijsturen.
2	Dit raadsbesluit in werking te laten treden op 1 januari 2025, op grond van artikel 1:4 lid 1 Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht.
Argument	
2.1	Hierdoor is de overgang voor inwoners zorgvuldig en duidelijk en voorkomen we uitvoeringstechnische problemen.
	Op dit voorstel is de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht van toepassing. Dit betekent dat het raadsbesluit in werking treedt 5 weken na bekendmaking (artikel 1:3 lid 1 Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht). Voor een zorgvuldige en voor de inwoner een duidelijke overgang van oud en nieuw beleid is het noodzakelijk dat het raadsbesluit per 1 januari 2025 werking treedt. Bij toepassing van artikel 1:4 lid 1 blijft de mogelijkheid bestaan over het raadsbesluit een raadgevend referendum te houden. Op basis van de uitkomst van een eventueel referendum kan worden voorgesteld het raadsbesluit in te trekken.

Financiën
Bij het opstellen van de beleidsnota “Gelijke kansen voor een zeker bestaan” 2024-2028 is een doorrekening gemaakt van de verwachte financiële effecten van deze maatregel. Hieruit kwam naar voren dat voor het vergroten van de doelgroep van de IIT zoals is voorgesteld vanaf januari 2025 jaarlijks € 650.000 extra budget nodig is. Dit extra budget is binnen de begroting van de doelstelling ‘Inkomenszekerheid’ van het programma ‘Werk , toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid’ verwerkt. De nu voorgestelde wijzigingen wijken niet af van de eerder gemaakte. In onderdeel C hoofdstuk 3 van de beleidsnota zijn de financiën in kaart gebracht.

Vervolg
Na besluitvorming zal de uitvoeringspraktijk worden aangepast. De huidige rekentool waarmee beoordeeld wordt of iemand recht heeft op de IIT wordt aangepast. Inwoners van wie we weten dat ze aan de nieuwe voorwaarden voldoen, te weten de inwoners die minimaal 12 maanden een bijstandsuitkering ontvangen en niet eerder de IIT hebben ontvangen zullen we ambtshalve de toeslag toekennen. De uitvoering is nauw betrokken bij deze wijziging en zijn voorbereid om de regeling met de nieuwe voorwaarden uit te voeren. We werken volgens het Utrechts Sturingsmodel. De invulling daarvan is beschreven in de vastgestelde beleidsnota.

De huidige beleidsregels individuele inkomenstoeslag worden voor 1 januari 2025 aangepast naar aanleiding van de wijziging van de verordening. De jaarlijkse aanpassing van de hoogte van de IIT op basis van de minima-effectrapportage wordt hierbij meegenomen. Eenvoud van de regeling voor inwoners en uitvoering zal bij het opstellen van deze beleidsregels leidend zijn.

Participatie
De nu voorgestelde wijzigingen volgen uit de vastgestelde beleidsnota. Die is opgesteld met de input van veel verschillende organisaties in de stad die hebben bijgedragen aan de keuzes.
Daarom heeft er nu geen afzonderlijke participatie plaatsgevonden op de voorgestelde wijziging van de verordening.

Communicatie
De nieuwe verordening wordt op de gebruikelijke wijze bekend gemaakt. Om de verordening in werking te laten treden wordt deze bekendgemaakt in het elektronische gemeenteblad. De verordening is dan ook te vinden op overheid.nl. Daarnaast zal de informatie op de website van de gemeente worden aangepast.

Campagne
Een van de hoofddoelen van de beleidsnota is het vergroten van het bereik van regelingen.
Nu de doelgroep van IIT wordt vergroot, in het bijzonder voor huishoudens met een inkomen tussen de 110% en 125%, zal vooral worden ingezet om deze groep te bereiken. We maken gebruik van de communicatieaanpak: ‘Weet jij waar je recht op hebt?’. We betrekken hierbij ook de verschillende partners in de stad.

U-pasbureau
Omdat de inkomensgrens van de IIT nu gelijk is aan de inkomensgrens van de U-pas zal communicatie in ieder geval ook in samenwerking met het U-pas bureau worden opgepakt.

(Niet)Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Utrecht

Bijlagen informatief
-